

AMSTERDAM TOEN EN NU
IN DE VOETSPOREN VAN VINCENT VAN GOGH

Ronald Wilfred Jansen

RWJ-PUBLISHING

FOTOBEEK

Vincent Willem van Gogh
in 1873 op 19-jarige leeftijd.

Bron:

Van Gogh Museum, Amsterdam
(Vincent van Gogh Stichting)

140 jaar veranderingen in de stad

Het fotoboek laat de markante plekken in de historische binnenstad van Amsterdam zien die herinneren aan het leven van Vincent van Gogh.

Het is een sensatie om aan de hand van oude foto's en brieffragmenten de sporen van Vincent in Amsterdam te volgen. Het Amsterdam van Vincent komt hierdoor tot leven. Uit zijn brieven blijkt dat Vincent een scherp oog heeft voor het pittoreske en karakteristieke detail. Het verleden is vaak nog herkenbaar in de (ongeschonden) gevels van de gebouwen die Vincent in zijn Amsterdamse tijd heeft bezocht. Soms is de omgeving echter onherkenbaar veranderd, vaak ten koste van stedelijk stadschoon. Oude gebouwen zijn deels verdwenen, de nog bestaande oude gebouwen zijn als bakens in een vaak sterk veranderd (stedelijk) landschap. Uit het beeldarchief van het Stadsarchief Amsterdam selecteerde Ronald Wilfred Jansen foto's, die dateren uit Vincents tijd, ruim een eeuw geleden. De auteur maakte vanuit het zelfde standpunt van een historische foto een actuele foto. Op een dubbelpagina wordt zo in een oogopslag duidelijk wat er is veranderd in het Amsterdamse straatbeeld en de gebouwen, in het bijzonder de locaties waar Vincent van Gogh verbleef. Door het grote formaat van de foto's zorgt 'Amsterdam Toen en Nu. In de voetsporen van Vincent van Gogh' voor urenlang kijkplezier.

“OMDAT IK ZOO GEDUCHT VEEL DORPELSTEENEN & VLOEREN
VAN DE KERKEN EN BORDESSEN VAN HUIZEN ONDER
DE OOGEN EN VOETEN HEB GEHAD HIER IN STAD”

Vincents brieven, 30 oktober 1877

Vincent van Gogh in Amsterdam

Het Van Gogh Museum in Amsterdam is wereldberoemd. Maar dat Vincent van Gogh (1853-1890) zelf ruim een jaar in de hoofdstad heeft gewoond, is minder bekend.

Vincent vestigde zich in 1877 op 24-jarige leeftijd in Amsterdam met als doel predikant te worden. Om de studie theologie te kunnen volgen moest hij eerst een toelatingsexamen afronden. In Amsterdam woonden bekenden en familieleden die hem hierbij konden helpen. 'Zijn' keuze werd (onbewust) sterk beïnvloed door zijn vader Theodorus van Gogh die predikant was in de Nederlands Hervormde Kerk te Zundert en Nuenen in Noord-Brabant. Het feit dat exact een jaar voor zijn geboorte zijn jongere broertje en naamgenoot was overleden zal veel effect op zijn psyche hebben gehad: Vincent had het gevoel altijd aan de verwachtingen van zijn ouders te moeten voldoen. Zijn hart lag echter bij de schilderkunst.

De frictie tussen wat hij diep in zijn hart wilde en wat er van hem geëist werd door zijn familie, maakte hem neerslachtig en moedeloos. Vincent verkeerde constant in een tweestrijd. Hij had al een afgebroken schoolopleiding- waaronder die op de HBS- en vervolgens een mislukte carrière als kunsthandelaar in Brussel, Londen en Parijs achter de rug. Ook zijn loopbaan als onderwijzer en hulppredikant in Engeland eindigde in een diep tranendal.

Echter, liever dan zich voluit te concentreren om het staatsexamen dat hij moest halen om theologie te kunnen studeren, zwierf de eigenzinnige en opstandige Vincent liever door Amsterdam op zoek naar kerken, musea en boekwinkels.

Vincent was hierbij getuige van grote veranderingen die de stad Amsterdam onderging. Na de Franse overheersing (1795-1813) was het aanvankelijk slecht met Amsterdam gesteld vanwege een chronisch geldgebrek door schulden, met als gevolg stinkende grachten en een toenemende verkrotting. Vanaf het midden van de 19^e eeuw kwam hierin geleidelijk verandering en na 1874, toen er ook buiten de Singelgracht gebouwd mocht worden, breidde de stad zich gestaag uit van 225.000 inwoners in 1870 naar 510.000 in 1900. Een belangrijke economische stimulans kreeg Amsterdam in 1876 door de opening van het Noordzeekanaal.

De handel in koloniale waren genereerden aanzienlijke winsten. Op de effectenbeurs werd druk gespeculeerd en de stad herwon haar oude positie als financieel centrum. De industrialisatie stimuleerde de vorming van grote arbeiderswijken, zoals de Jordaan en de Oostelijke Eilanden. In diezelfde tijd werd begonnen met de bouw van het Centraal Station, waarvoor een drietal eilanden in het IJ werd aangelegd. Enkele maanden voordat Van Gogh in Amsterdam aankwam werden de eerste palen van de in totaal 8.000 geslagen, waarop het Rijksmuseum gebouwd zou worden. Er heerste kortom een grote bedrijvigheid in Amsterdam.

Dit neemt niet weg dat Amsterdam nog erg landelijk was naar hedendaagse maatstaven. Vincent had ook oog voor de keerzijden van de nieuwe tijd, zoals winstbejag en arbeidersellende. Zijn leven in Amsterdam speelde zich ruwweg af in het huidige centrum; latere uitbreidingen, zoals Amsterdam-Zuid, zouden pas in de 20^e eeuw realiteit worden.

Vincent zwierf graag in de stad rond en dacht hierbij graag in beelden die hij vertaalde naar schilderijen die hij kende. Zijn studie werd echter een fiasco. In 1878 verliet hij Amsterdam om eerst een zomer in de pastorie bij zijn ouders in Etten door te brengen. Geplaagd door godsdienstfanatisme en opofferingsgezindheid zou hij in België zonder veel resultaat een korte periode werken als lekenprediker in een mijnstreek in België. Ondertussen bekwaamde Vincent zich op eigen kracht in de teken- en schilderkunst. Juli 1878 woonde Vincent weer bij zijn ouders thuis in Nuenen. In 1880 ging hij vervolgens op zoek naar het licht van het zuiden in Frankrijk. Na diverse uitstapjes, keerde hij in 1881 kort terug in Amsterdam vanwege een hopeloze liefdesrelatie. In 1885 bewonderde Vincent in het spiksplinternieuwe Rijksmuseum de schilderijen van zijn geliefde kunstenaar Rembrandt. In dat jaar maakte hij zijn eerste meesterwerk 'De Aardappeleters'.

Tijdens zijn leven stonden de mensen niet bepaald in de rij voor Vincent. Zijn werk werd veelal verguisd en hij lag vaak in de clinch met mensen die hem nabij kwamen. Een lichtpunt was zijn jongere broer die hem bleef steunen tot aan zijn tragische dood in 1890.

Dankzij zijn volharding en talent schilderde Vincent een groot aantal meesterwerken, waarvan de meeste tekeningen en schilderijen zijn ondergebracht in het Van Gogh Museum. Vincent wordt nu als een van de grootste schilders gezien uit de 19^e eeuw en is nog steeds actueel.

“ ‘t Is een mooie stad hier” , schreef Vincent. Zijn openhartige brieven aan zijn jongere broer Theo over de mensen in zijn omgeving, de gebouwen in de stad en de rijkdom van kunst vormen het uitgangspunt voor dit fotoboek. De fotograaf is op dezelfde plek gaan staan waar vroeger, vaak meer dan een eeuw geleden, iemand gegrepen werd door een bepaald gebouw of straat in Amsterdam.

Theo van Gogh in 1876 op 19-jarige leeftijd

Van Gogh Museum, Amsterdam
(Vincent van Gogh Stichting)

Fotografieren in Amsterdam

Ronald Wilfred Jansen heeft veel waardering voor de persoon Vincent van Gogh en zijn werken. Bovendien is hij gecharmeerd van de bruisende stad Amsterdam met zijn mooie monumenten. Dit fotoboek stelt hem in staat beiden met elkaar te combineren.

Zijn camera was hierbij een belangrijk hulpmiddel. Hij heeft de foto's gemaakt met een digitale spiegelreflexcamera Canon Mark IV en Canon objectief EF 24-70 mm f/2.8 L USM. Met behulp van een plattegrond (centrumkaart Amsterdam 1: 7500, Carto Studio) bezocht hij de locaties waar Vincent verbleef in de historische binnenstad van Amsterdam.

Fotografie ontwikkelde zich in de 19^e eeuw. Dus ook tijdens Vincents leven. Fotografie stond toen in haar kinderschoenen en werd gedragen door pioniers die het ambacht fotografie verder ontwikkelden. Fotografie bleef tot circa 1890 als (beroeps)uitoefening voorbehouden aan een selecte groep mensen. In Amsterdam waren enkele pioniers in de fotografie actief, die een gedegen kennis hadden op het gebied van apparatuur, chemicaliën, perspectief en compositie. Bekende stadsfotografen in Amsterdam waren Pieter Oosterhuis (1816-1885), Jacob Olie (1834-1905) en Albert Greinier (1833-1890). In 1879-1880 maakte Greinier de carte-de-visite van Cornelia 'Kee' Adriana Vos-Stricker (1846-1918) met haar zoon Johannes Paulus Vos (1873-1928). Deze pioniers onder de fotografen waren dus tijdgenoten van Vincent.

Deze fotografen waren erg gedreven en leverden hun bijdrage in de ontwikkelingen van de fotografie. Een beroepsopleiding bestond nog niet, en de fotografen waren dan ook autodidact, niet gehinderd door conventies. Tussen 1839 en 1850 verschenen de eerste foto's: zilveren, spiegelende plaatjes die werden bewaard in kleine lederen etuis die met sierlijke motieven en goudverf waren bedekt. Dergelijke foto's werden daguerreotypieën genoemd. Doordat er nog geen negatief werd gebruikt, was het niet mogelijk om meerdere afdrukken te maken. Een daguerreotypie is daardoor uniek.

Rond 1850 werd een nieuw fotografisch procedé ontwikkeld; door de inwerking van het licht op lichtgevoelig gemaakt papier ontstond een negatief, waarvan een positieve afdruk kon worden gemaakt op zoutpapier, een zoutdruk. Met behulp van deze methode konden verschillende afdrukken van dezelfde opname worden verkregen. Een groot voordeel van dit fotografisch procedé was dat snelle verspreiding onder een breder maar draagkrachtig publiek mogelijk werd.

De experimenten om foto's met behoud van beeldkwaliteit in grote hoeveelheden af te drukken, leidden tot de uitvinding van een nieuw procedé: glasnegatieven werden met natte collodion vlak voor de opname lichtgevoelig gemaakt. Van zo'n glasnegatief konden nog scherpere, meer gedetailleerde en contrastrijkere afdrukken gemaakt worden dan voorheen.

De kwaliteit van de afdrukken werd nog beter door de komst van een nieuwe glanzende papiersoort, het albuminepapier.

De fotografie als bedrijfstak kreeg een 'industriële' karakter. Een goed voorbeeld van de industrialisering van de fotografie is de stereofotografie. Het principe van de stereofotografie (twee bijna identieke foto's die in een speciaal daarvoor vervaardigde kijker werden bekeken, hetgeen een driedimensionaal effect oplevert) was erg populair.

Rond 1870 waren er in Londen, Parijs en Amsterdam – verblijfplaatsen van Vincent – diverse boek- of prenthandels met een rijk geschakeerd aanbod. Bekende verkopers en uitgeverijen van fotografieproducten in Amsterdam waren C.M. van Gogh, Scheltema & Holkema's, Gebroeders Douwers, J.H. Schaefer en M.M. Olivier. In boeken en tijdschriften verschenen foto's gemaakt in vele landen. Dankzij de fotografie nam de kunstreproductie een grote vlucht. Zo verschenen er fotoreproducties van de collecties in het Louvre en werd Rembrandts werk gereproduceerd door Bisson Frères (1814-1876). Ook het werk van eigentijdse kunstenaars werd gefotografeerd, zoals dat van de Prerafaëlieten John Everett Millais (1829-1891) en Dante Gabriel Rossetti (1828-1881), ook tijdgenoten van Vincent.

Vincent nam niet zelf de camera ter hand, maar trok wel profijt van deze ontwikkelingen.

In 1888 maakte Vincent een portret van zijn moeder naar voorbeeld van een foto. Zijn schilderij "Singel met de Ronde Lutherse Kerk" komt grotendeels overeen met een foto (datering omstreeks 1880 t/m 1885) uit de collectie van het Stadsarchief in Amsterdam. Vincent bestudeerde veel illustraties in tijdschriften.

Wat Vincent met de fotografen gemeen had was dat hij concrete onderwerpen koos. Bovendien was Vincent evenals de fotografen van toen getuige van de veranderingen in het (stedelijke) landschap in Amsterdam. In een nieuwe tijd die was aangebroken met de industriële revolutie verschenen overal spoorwegen en openbare gebouwen. De elite wilde graag monumentale gebouwen die voor de 'eeuwigheid' waren gemaakt en de grandeur van Amsterdam weerspiegelden laten fotograferen. Dat gold ook voor de rijke burgerij die hun herenhuizen wilden vastleggen.

De beroepsfotograaf van toen fotografeerde met een grote zware houten camera met balgapparaat, platenhouders en meerdere objectieven. Sommige fotografen namen zelfs een mobiel fotolaboratorium mee. Het stevige houten statief droeg de zware camera en voorkwam bewegingsonscherpte bij de relatief lange sluitertijden van soms enkele minuten. Een assistent hielp de fotograaf met het dragen van de materialen en het oppassen voor het verkeer, dieven en vandalen. Nu is het in Amsterdam vooral oppassen voor de auto's, maar toen veroorzaakten koetsen en trams verkeersslachtoffers. Door de lange sluitertijden zijn soms lopende mensen, rijdende koetsen en trams op oude foto's niet zichtbaar.

De foto's werden veelal op stevig karton geplakt en in de vorm van carte de visite, kabinetfoto of stereofoto verkocht in kunst- en boekwinkels in Amsterdam. De cartes de visite werden verzameld en bewaard in speciaal daarvoor ontworpen luxe fotoalbums. De grotere kabinetfoto's werden verzameld en bewaard in lederen band bedekt met bladgoud.

Het mechanische drukproces maakte het mogelijk dat er ansichtkaarten verschenen; deze waren vele malen goedkoper dan een kabinet- of stereofoto. Zo'n afbeelding was voor enkele centen te koop en te gebruiken om per post te laten zien waar men woonde of op bezoek was geweest. In Amsterdam waren dan ook meerdere uitgevers van kaarten actief. Vaak waren dit boek- en kunstwinkels, die voordien foto's verkochten. Meestal is niet bekend wie de fotograaf van een foto op een ansichtkaart was. Zodra een uitgever inkomsten zag in ansichtkaarten van een buurt of straat werden er foto's van gemaakt. Indien interessant voor buitenlandse toeristen, werden incidenteel ook de meer armoedige straten op de gevoelige plaat vastgelegd. Een fotograaf was toen voor iedereen nog heel bijzonder. Op veel van de vroegere foto's poseren mensen voor de fotograaf, vaak pontificaal midden op straat. Nu gaat het allemaal wat sneller met selfies.

Vincent heeft de opkomst van de amateurfotografie in brede zin niet meer meergemaakt. Rond 1900 werd de rolfilm geïntroduceerd die in kleinere, handzamere camera's paste. Had deze ontwikkeling eerder plaats gevonden, dan hadden we waarschijnlijk meer informele en spontane foto's gezien uit het privéleven van de familie Van Gogh.

Na Vincents tijd zouden foto's steeds meer een documentair karakter dragen en nieuwswaarde krijgen in kranten e.d.

Mogelijk dat veel foto's uit de tijd van Vincent in de loop der jaren verloren zijn gegaan. Soms ontbraken foto's van bepaalde locaties uit de periode van Vincent; dan gebruikte ik noodgedwongen foto's uit een (iets) latere periode of nam mijn toevlucht tot prenten of bouwtekeningen. Sommige prenten geven mogelijk een iets geromantiseerd beeld, zoals die Johan Coenraad Braakensiek (1858-1940) maakte van het Begijnhof in 1880.

Hoewel historische foto's in een groot formaat goed zijn te retoucheren, heb ik niet de indruk dat de fotografen van toen de situatie niet waarheidsgetrouw hebben afgebeeld. De gereedschappen van de eerste fotografen om beelden te manipuleren waren overigens nog minimaal.

In tegenstelling tot tegenwoordige foto's, die goed worden geconserveerd, zijn foto's van vóór 1900 vaak beschadigd. Albuminedrukken zijn in de loop der jaren verbleekt en verkleurd. Negatieven gingen in de loop der tijd craquelures vertonen. Veel foto's tonen ook gebruikssporen, krassen en vlekken. Om de authenticiteit van de oude foto's te behouden heb ik deze niet of nauwelijks geretoucheerd.

Soms was het niet mogelijk een actuele foto te maken vanuit hetzelfde perspectief als een historische foto. Bijvoorbeeld omdat een brug was verdwenen waar ooit een fotograaf stond. Sommige gebouwen die een belangrijke rol speelden in het leven van Vincent zijn bovendien reeds afgebroken. Bepaalde straten zijn in de loop der tijd vernauwd door (relatief) moderne bebouwing, zodat ik niet op dezelfde positie kon staan als de fotograaf van toen, zoals op de Singel. In de tijd van Vincent was één zijde van een kade vaak een stuk breder dan de tegenoverliggende kant in verband met het in- en uitladen van scheepsgoederen. In enkele gevallen was de omgeving zodanig vertimmerd dat oude gevels mij onvoldoende houvast gaven om exact vanuit dezelfde positie een actuele foto te kunnen maken.

Wel heb ik soms perspectiefcorrectie toegepast, waardoor randjes van oude foto's wegvallen. Deze correctie was nodig, omdat de beeldverhouding van oude en actuele foto's van elkaar afwijkt. In Photoshop heb ik daarom perspectiefcorrecties toegepast zodat het beeldkader van de historische en actuele foto's met elkaar overeenkomen. De kartonranden die zichtbaar waren rondom enkele historische foto's heb ik weggesneden in Photoshop. Bij wijze van illustratie heb ik soms de authentieke vorm van de oude foto bewaard, zoals een stereofoto. Soms heb ik contrastcorrectie toegepast zodat details in lichte delen beter naar voren komen.

Toelichting bij lijsten met pictogrammen (vanaf pagina 14)

A B C D E F G H

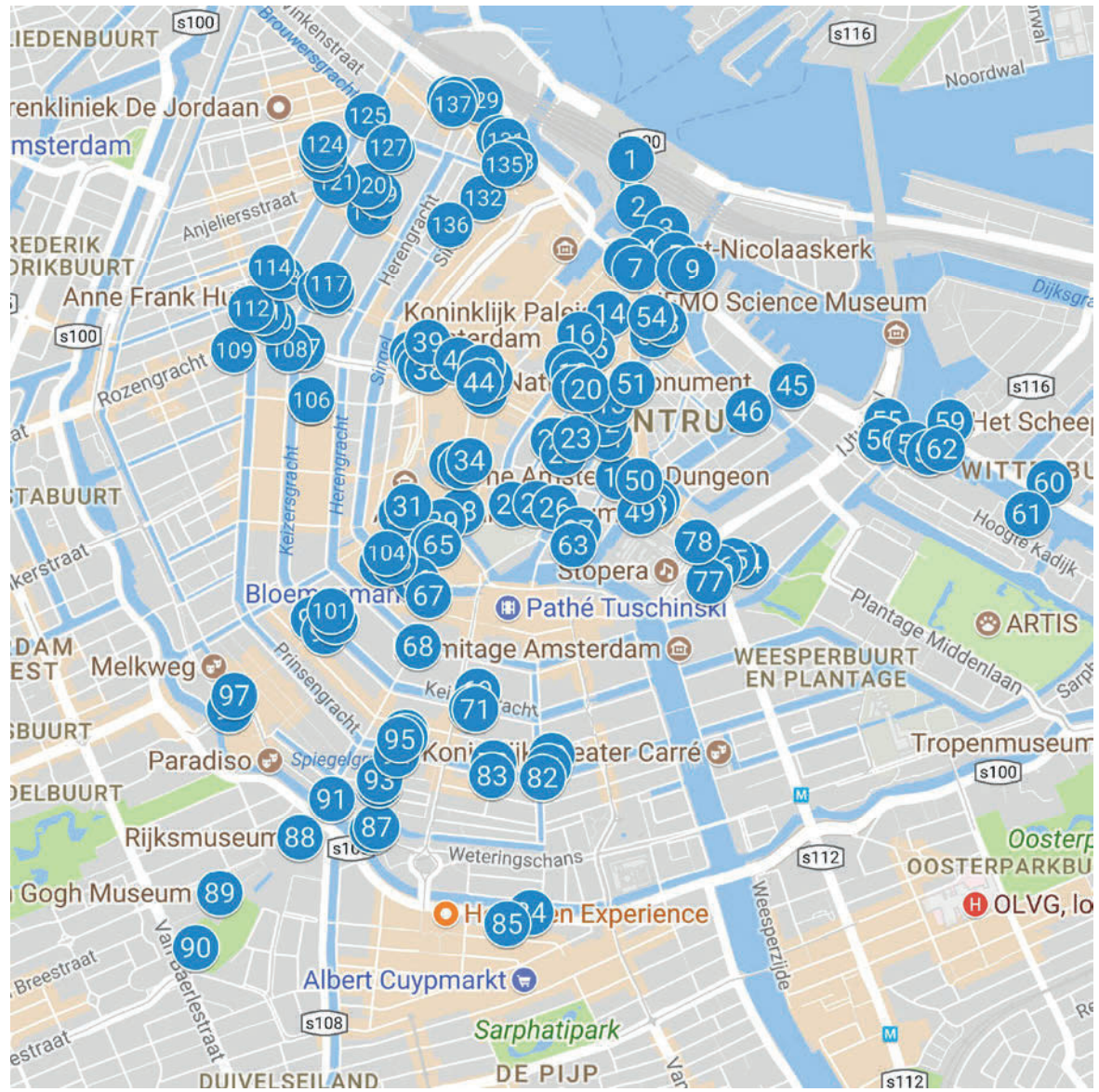
A= nummer op de betreffende plattegrond.
B= coördinaten opnamepositie of object.
C= paginanummer foto grootformaat historische foto.
D= historische foto.
E= opnamejaar historische foto.
F= paginanummer foto grootformaat actuele foto.
G= actuele foto.
H= huidige adres.

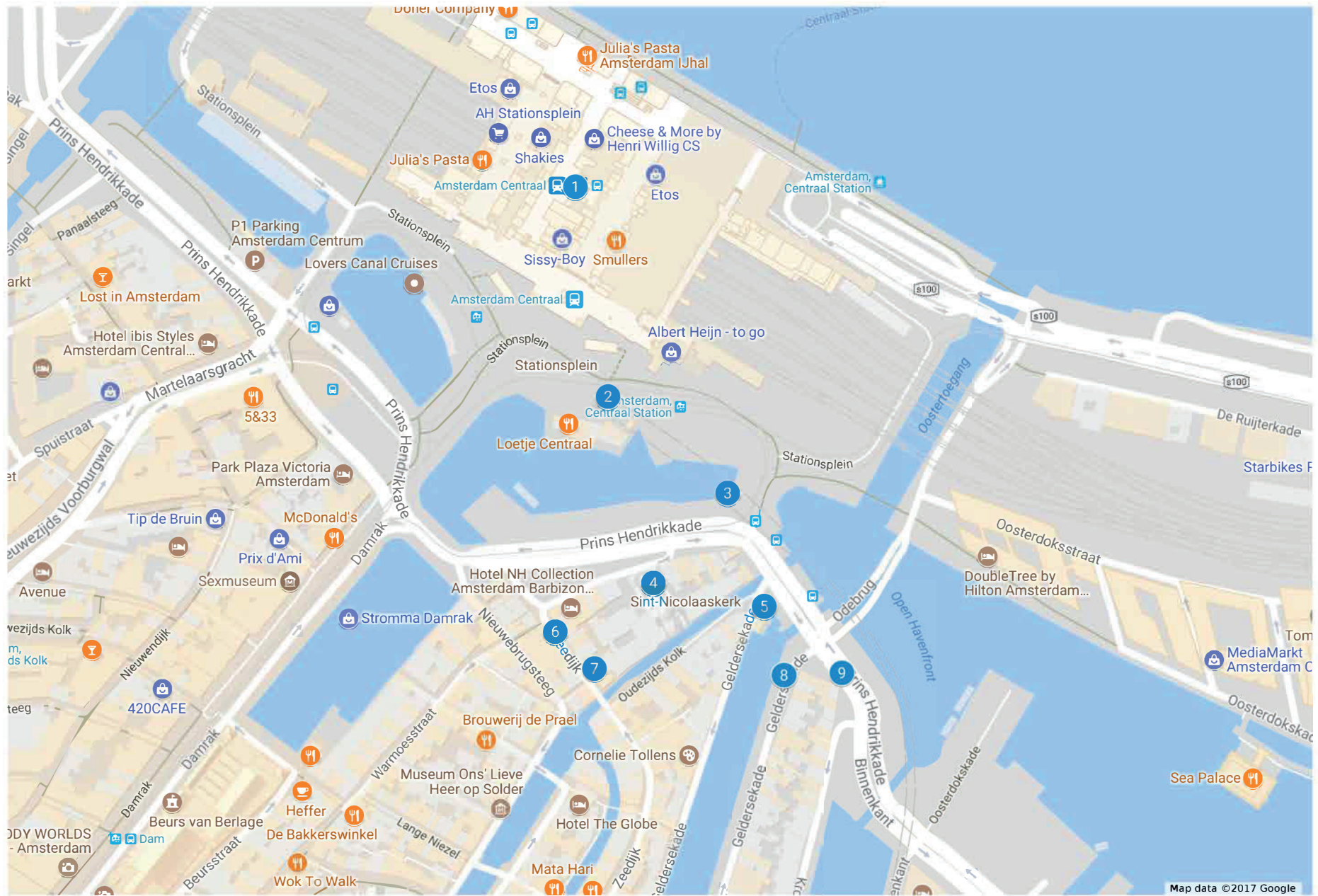

Vincent op 15-jarige leeftijd
in Parijs, 1866

Van Gogh Museum,
Amsterdam
(Vincent van Gogh Stichting)

1 52.37912, 4.90027 Amsterdam Centraal (Stationsplein 9) is het startpunt van de Vincent van Gogh wandeling door Amsterdam.

2 52.377774, 4.900611

18

1888

19

Prins Hendrikkade 73

2 52.377774, 4.900611

▲ Uit de collectie van Atlas Dreesman. Een foto van Prins Hendrikkade 65-85 bij de Nieuwe Brug, ziende op de Sint-Nicolaaskerk (Prins Hendrikkade 73).

De Basiliek van de Heilige Nicolaas is ontworpen door Adrianus Bleijs (1842-1912) en gebouwd in de periode 1884-1887. De kerk werd ingewijd in 1888, het opnamejaar van de historische foto. De katholieke kerk ligt schuin tegenover het Centraal Station en loopt door tot het water van de Oudezijds Kolk. Vincent heeft de kerk in aanbouw gezien.

3 52.377157, 4.901874

20

1888

21

Stationsplein 15

3 52.377157, 4.901874

▲ Centraal Station gezien in westelijke richting vanaf de Prins Hendrikkade tijdens de aanleg van het Stationsplein. Op de voorgrond het open havenfront. Vincent was getuige van de bouw van het Centraal Station.

4 52.37658, 4.90109

Basiliek van de Heilige Nicolaas, Prins Hendrikkade 73

5 52.37643, 4.90226

Schreierstoren, Prins Hendrikkade 94-95

6 52.376267,
4.900056

22

1901

23

Zeedijk 2

6 52.376267,
4.900056

▲ Tekening van de Oude Zijds Kapel Steeg. De Nieuwebrugsteeg met Oudezijds Kapel, gezien in de richting van de Oudezijds Achterburgwal.

De Sint Olafskapel werd na de Reformatie overgedragen aan de hervormde gemeente, waarbij de naam veranderde in Oudezijds Kapel. De toegangspoort aan de Nieuwebrugsteeg is gebouwd in 17^e-eeuwse renaissance stijl. De spreuk boven de ingang verwijst naar de aardse vergankelijkheid en de hoop op een beter leven in het hiernamaals: *Spes alterae Vitae*. Vincent hoorde op 15 juli 1877 zijn oom Stricker preken in de kerkdienst van 10.00 uur. Vincent zat voornamelijk tussen de weesjongens en weesmeisjes die waren gekleed in de kleuren rood en zwart tijdens een goed bezochte kerkdienst. Die weeskinderen kwamen waarschijnlijk uit Het Burgerweeshuis (nu: Amsterdams Historisch Museum). Overigens werd de kapel ook bezocht door leerlingen van de kweekschool voor de zeevaart. De preek was volgens Vincent een: “waarschuwing tegen het al te veel hechten aan uitwendige vormen en plegtigheden zonder opregt gemeend godsdienstig gevoel des harten en daar tegenover het leven zonder geloof in de dingen die hooger zijn dan die van dit leven.” (Vincent's brieven, 15 juli 1877). Zware kost voor kinderen lijkt me. Vanwege de nabij gelegen havens werd de buurt gedomineerd door allerlei bedrijfjes en winkels, waaronder meer het schippersvolk inkopen deed. “Ik wandel graag in oude nauwe, min of meer sombere straten met apotheken, steenen andere drukkerijen, en winkels van zeekaarten en magazijnen van scheepsvictualiën enz., die men daar bij de Oudezijds Kapel en de Teertuinen en het eind van de Warmoesstraat vindt, alles spreekt daar.” (Vincent's brieven, 5 augustus 1877). Na de laatste kerkdienst in 1912 kreeg de kapel uiteenlopende bestemmingen. In 1966 brandde de kapel grotendeels af, waarna jarenlang een dichtgetimmerde ruïne het straatbeeld ontsierde. Redding kwam in 1991 toen de gemeente de kapel kocht voor het symbolisch bedrag van een gulden. Het pand werd herbouwd. Een gebedshuis is het niet meer; de voormalige kapel is een muziek- en horecagelegenheid en congrescentrum van het Barbizon.

7 52.37603,
4.90047

Oudezijds Kapel, Zeedijk 2

8 52.375989,
4.902463

24

1867-1877

25

Prins Hendrikkade 94-95

8 52.375989,
4.902463

▲ Geldersekkade 2-8 (v.r.n.l.). Blik op de Schreierstoren (Prins Hendrikkade 94-95).

9 52.376001,
4.903081

26

1883

27

Prins Hendrikkade 94-95

9 52.376001,
4.903081

▲ Foto van Pieter Oosterhuis van de Schreierstoren (Prins Hendrikkade 94-95) gezien vanaf de Kromme Waal met rechts het gebouwtje van de Semaforendienst en op de achtergrond het Centraal Station in aanbouw.

In Vincents tijd heette dit gedeelte van de Prins Hendrikkade de Buitenkant. De verdedigingstoren uit de 15^e eeuw was onderdeel van de middeleeuwse stadsmuur. Vanaf de Schreierstoren op de hoek van de Geldersekkade vertrokken schepen van de Verenigde Oostindische Compagnie (VOC) naar de Zuiderzee. Nadat de toren zijn verdedigende functie had verloren, was het een havenkantoor. De Buitenkant was een waterrijk gebied met een wirwar van inhammen met bruggen, kades, molentjes en steigers met vrachtschepen en veerboten. Nu overheersen asfalt en verkeerslawaaï. In Vincents tijd was er 's nachts een en al rust. "Wij wandelden [4 juni 1877] aan den Buitenkant en daar aan die zandwerken aan de Oosterspoor. Kan U niet zeggen hoe schoon het daar was in de schemering. Rembrandt, Michel en anderen hebben het wel geschilderd, de grond donker, de lucht nog verlicht door den gloed van de ondergaande zon, de rij huizen en torens er boven uit, de lichten overal in de vensters, alles weerkaatsende in het water. En de menschen en rijtuigen als kleine zwarte figuurtjes overal, zooals men dat op een Rembrandt soms ziet. En het stemde ons zoo, dat wij over allerlei begonnen te spreken." Vincent vond 'De Buitenkant' er schilderachtig uitzien. "De stad zag er daar bij [bij maanlicht] den Schreijerstoren en daar waar men ook gezig heeft op het IJ uit als een schilderij van J. Maris [Verwijzend naar schilderij 'De Schreierstoren te Amsterdam' van Jacob Maris (1837-1899)]" (Vincents brieven, 21 mei 1877). In 1962 werd de Prins Hendrikkade bij de Schreierstoren verbreed. Tegenwoordig is er een populair café gevestigd. Boven in de historische toren is een winkel gevestigd: 'L.J. Harri Nautische Instrumenten en Zeekaarten'.

Kunst.
Vincent Van Gogh.
 Herdenkings-tentoon-
 stelling te Amsterdam.
 Onze Speciale Dienst meldt uit Amsterdam,
 dat de herdenkings-expositie van Vincent
 van Gogh geopend is.

Het nieuws van den dag voor
 Nederlandsch-Indië 08-09-1930

KUNST EN LETTEREN.
 Naar alle waarschijnlijkheid zal te Amster-
 dam een tentoonstelling worden gehouden van
 werken van den te Parijs overleden jongen
 hollandschen schilder Vincent Van Gogh.
 Alma Tadema is benoemd tot lid der ant-
 werpsche Academie, (Portef.)

De Tijd godsdienstig staatkundig dagblad 11-02-1891

(Advertentie - Ingezonden mededeling)

21-30 Maart
VINCENT VAN GOGH-WEEK
 bij *Pegasus*

30 Maart was het 100 jaar ge-
 leden, dat de grote Nederlandse
 schilder Vincent van Gogh werd
 geboren.
 Ter gelegenheid hiervan biedt

Boekhandel PEGASUS

- * Biografieën van Vincent v. Gogh
- * Plaatwerken en beschouwingen
- * Reproducties vanaf 20 ct
 (ook grotere)

Verder vindt U bij ons:
 Een grote sortering werken
 van Marx, Engels, Lenin en
 Stalin.

- * Goede romans
- * Alle internationale tijdschriften
- * Lectuur in Frans, Duits, Engels
 en Russisch

Kom eens aan in de
LEIDSESTRAAT 25

De waarheid 19-03-1953

(Advertentie - Ingezonden mededeling)

Zojuist ontvangen:
 Een schitterende COLLECTIE
REPRODUCTIES
 van
VINCENT van GOGH

Klein formaat in passe-partout
 f 1.25

Groot formaat in passe-partout
 f 3.—

Ook leverbaar in lüst!

Boekhandel Pegasus
 Leidsestraat 25 — Amsterdam

